

LOLLAND-FALSTERS STIFT

Østre Allé 2 • 4800 Nykøbing F.

Tlf. 54 85 02 11 • Mail: lfstift@km.dk

www.lfstift.dk

By-, Land- og Kirkeministeriet

Dato: 25. august 2025.

Dok.nr.: 3602673

Sagsbehandler: TRFP

Sendt med e-post.

Bispeembedet

Høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker

Indledningsvis vil jeg gerne takke minister Morten Dahlin for at have set, hørt, forstået og ikke mindst for at handle på udfordringen med vedligeholdelsen af middelalderkirker i tyndtbefolkede områder, hvor opgaven ikke længere giver mening for menighedsrådene grundet affolkning. Det er en udfordring, som flere menighedsråd, provstiudvalg, samt stiftsrådet og jeg som biskop har haft fokus på igennem mange år, og udfordringen er desværre kun vokset med tiden grundet den demografiske forskydning fra land til by.

Projektet om differentieret vedligeholdelse af kirkebygninger (forankret i FUV fra 2021-2024) bidrog til at blotlægge den diskrepans, der er mellem befolkningens bosætningsmønstre og placeringen af landets middelalderkirker. Arbejdet pegede i retning af, at den mest værdifulde kulturarv er placeret i de tyndest befolkede områder, da de økonomiske midler i middelalderen var forankret på landet modsat i dag. Urbanisering og affolkning gør, at mange middelalderkirker derfor har et lavt aktivitetsniveau, men høj kulturarvsværdi.

Så jeg betragter det som rettidig omhu at prioritere den nødvendige økonomi til oprettelsen af en enhed for middelalderkirker til at varetage forvaltningen af de middelalderkirker, der tages ud af brug, når et menighedsråd ikke længere ser sig i stand til at varetage opgaven. Det pågældende menighedsråd vil sandsynligvis fortsat have ansvar for andre kirker, som de samvittighedsfuldt og dedikeret værner om, som man gør, når arbejdet giver mening.

Udviklingen i Lolland-Falsters Stift vidner om, at i takt med at små landsogne affolkes, så "affolkes" kirkegårdene også. Men det vil være nødvendigt med en klar plan for afviklingen af kirkegården omkring en middelalderkirke, inden den overdrages til en enhed.

Jeg ser oprettelsen af en enhed som en del af løsningen, men ikke hele løsningen. Derfor anbefaler jeg, at det i lovgivningen tydeliggøres, at enheden ikke alene har ansvar for forvaltningen af bygningerne, men også har fokus på forskning, formidling og mulighed for udvikling af nye anvendelsesformer af middelalderkirker, da benyttelse af bygningerne bidrager til deres bevarelse.

Jeg foreslår således, at enheden:

- arbejder med en samlet strategi for en langsigtet bevarelse og vedligeholdelse af landets middelalderkirker
- fungerer som kompetence- og videnscenter for menighedsråd, provstier og stifter

- anvender differentieret vedligeholdelse på de kirker, der tages ud af brug
- har fokus på at finde løsninger for eventuel alternativ brug
- organiseres med faglig ekspertise forankret forskellige steder i landet, så viden bredes mest muligt ud

Finansiering og tilsyn

Jeg støtter, at enheden finansieres via fællesfonden, men da fællesfondens økonomi har været under pres gennem længere tid, må der også arbejdes for at sikre en mere langsigtet finansiering.

Forslaget om, at ministeren fastsætter særlige regler om syn og protokoller for kirker under enheden, støtter jeg ligeledes op om.

Jeg ser gerne, at enheden arbejder tæt sammen med Nationalmuseet, de kongelige bygningsinspektører og relevante forskningsmiljøer, der besidder stor faglig viden og ekspertise om landets middelalderkirker, på en måde, der tillader mere fleksible modeller om differentieret vedligeholdelse, der tager højde for både brugsintensitet og kulturarvsværdi.

Organiseringen af enhed

Problematikken med middelalderkirkerne er ikke begrænset til et enkelt stift, men berører alle landsogne som affolkes. Derfor finder jeg det oplagt, at man skeler til, hvordan Folkekirken Grønne Omstilling (FGO) er bygget op, hvor medarbejderne er placeret flere steder i landet. Det har vist sig at fungere godt. Især ift. rekruttering af de helt rette kompetencer har det været værdifuldt at kunne tilbyde kontorplads og arbejdsfællesskaber på mere end en lokation. I en specialiseret enhed for middelalderkirker vil det være vigtigt at kunne rekruttere de bedste inden for fagområdet.

Stiftskontorchef Lene Krabbesmark stiller gerne sin viden og erfaringer fra organiseringen og oprettelsen af FGO til rådighed for oprettelsen af denne enhed, og i det videre arbejde stiller jeg ligeledes gerne min viden og erfaringer fra studieorlov og publikationen *Urbaniseringens konsekvenser for folkekirken*, fra formandskabet for styregruppen *Differentieret vedligeholdelse* og fra arbejdet med problemstillingen generelt i stiftet til rådighed.

Afslutningsvis skal jeg bemærke, at en høringsperiode fra den 1. juli til den 25. august ikke giver menighedsråd og stiftsråd mange muligheder for i fællesskab at drøfte lovforslaget, da der normalt ikke afholdes møder i sommerferien. Det afskærer i praksis mange råd fra at afgive høringssvar.

En af de store styrker i organiseringen af Den Danske Folkekirke er den lokale forankring og det lokale engagement og medejerskab. Lovgivningen er og bør fortsat være den centrale forudsætning for den decentrale folkekirke, men en høring i sommerferieperioden understøtter ikke en decentral folkekirke.

Med venlig hilsen

Marianne Gaarden
Biskop over Lolland-Falsters Stift

Kopi:

Stiftamtmand Henrik Horster

Alle stifter